

Дмитрий Медведевым джыри къадеІэнэу къыгъэгугъагъэх

Я XI-рэ Дунэ инвестицион-
нэ форумэу Шъачэ шыгуагъэм
хэлажъэзэ, Урысыем и Прави-
тельствэ ипашэу Дмитрий
Медведевым Темыр Кавка-
зым итурист кластер истенд
нэгуасэ зызыфешІ нэуж къы-
гуагъ мы проектмкІэ гъэ-
хъагъэхэр ашыхэмэ, Урысыем
щырагъэжъэшт нэмыкІ Іофхэри
гъэцэкІагъэ зэрэжыуштым игу-
гъапІэ зэрэщыІэщтыр.

Премьер-министрэм зэрэ-
хигъэунэфыкІыгъэмкІэ, Уры-
сыемкІэ Темыр Кавказыр мэ-
хъанэшхо зиІэ, «икъоу мылкъу
зыхамылъхъэрэ регион къызэ-
рымыкІоу щыт». Темыр Кав-
казым итурист кластер ипро-
ект «сшъхъкІи, хэгъэгумкІи
мэхъанэшхо иІ».

Дмитрий Медведевым агу
къыгъэкІыжыгъ мы проектым
лъапсэ фэзышыгъэхэм зэра-

щыщыр ыкІи ащ хэжъоныгъэ
зэрэригъэшыгъэр.

Проектыр тапэкІи теубыта-
гъэ хэлъэу лъызгъэкІотэшт.
Мы регионым УрысыемкІэ мэ-
хъэнэ ин зэриІэ закъом паеп.
Іофыр мыщ къызыщыддэхъу-
кІэ, тыди ар къыщыддэхъушт,
ащ тэ мэхъанэшхо етэты», —
къыгуагъ Дмитрий Медве-
девым.

Турист кластерым ипроект
къыдхэлъытагъэу 2020-рэ
илъэсым ехъулІэу Урысыем и
Къыблэ дунэ шапхъэхэм ади-
штэрэ зыгъэпсэфыпІэхэр ша-
гъэпсыщтых: ахэр — «Лэ-
гъо-Накъэ» (Краснодар край,
Адыгеир), Архыз (Къэрэщэ-
Щэрджэсир), Эльбрус-Безен-
ги (Къэбэртэе-Бэлъкъарыр),
Мамисон (Темыр Осетиер —
Аланиер), Матлас (Дагы-
стан), Цори, Армхи (Ингуше-
тиер). Джащ фэдэу Каспийскэ
хыгушъом зыгъэпсэфыпІэ-
зыгъэпсэфыпІэхэр шашы-
щтых. ЛыжэкІэ къызыщачы-
хъащт къушъхъэ гъогумэ кило-
метрэ 1100-рэ фэдиз якІыхъэ-
гъэшт, кІапсэкІэ кІэшІэгъэ гъо-
гу 220-м ехъу ахэм ашагъэ-
псышт. Мафэ къэс къушъхъэ
зыгъэпсэфыпІэхэм нэбгырэ
мини 172-мэ зышагъэпсэфын
амал агъотышт. Темыр Кавка-

НэкІубгъохэм арытхэр:

✓ Чыопсым фэсақъы-
щтых.

я 2-рэ н.

✓ Адыгэм итарихъ.

я 3-рэ н.

✓ Ныбджэгъуныгъэм
екІурэ лъагъу.

я 7-рэ н.

✓ Лъэпкъым зиужы-
жыным пае.

я 8-рэ н.

зым итурист кластер илъэсым
къыкІоуІ нэбгырэ миллиони
5 — 10 ригъэблэгъэн ылъэ-
кІышт. Проектм ишыгуагъэкІэ
регионым ІофшлэпІэ чІыпІэ
мин 330-м нэс щызэхашэнэу
къыдалыгътэ.

Сурэтыр А. Гусевым ты-
рыхыгъ.

Адыгеим и Лышъхъэ щытхъуцІэ къыфагъэшъошагъ

Адыгеим и Лышъхъэу Тхъақушынэ Аслъан
щытхъуцІэу «Республикэу Дагыстан наукэмкІэ
изаслуженнэ ІофышІэшху» зыфилорэр къыфа-
гъэшъошагъ.

Республикэу Дагыстан и Президент 2012-рэ
илъэсым Іоныгъом и 5-м къыдигъэкІыгъэ Ука-
зым диштэу Тхъақушынэ Аслъан мы щытхъуцІэр
къызылфагъэшъошагъэр наукэм гъэхъагъэу
щишыгъэхэм афшІ. Республикэу Дагыстан
иофициальнэ лыкІоу Адыгэ Республикэм шыІэ
Чупан Асылдаровым тыгъуасэ тиреспубликэ и
Лышъхъэ наградэр къыритыжыгъ, Магомед-
салам Магомедовыр нахъышІоу шыІэмкІэ къы-
зэрэфэлъагъэр риложыгъ.

Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу

Адыгэ Республикэм и
Лъэпкъ музей къыщызэлъа-
хыгъэ къэгъэлъэгъоним ти-
тхэкІо цІэрыІоу КІэрэщэ Тем-
бот щыІэныгъэ гъогоу къы-
кІугъэр къелуатэ. Тхылъхэм,
тарихъым щыщ хъугъэ сурэт-
хэм, лъэпкъ шъуашэхэм,
адыгэ музыкальнэ Іэмэ-псы-
мэхэм, гъэзетхэм къыхау-
тыгъэхэм уяплъызэ, КІэрэщэ
Тембот ипсэуІагъэр нэгум
къыкІэуцэ, ишІушІагъэ уры-
гушхозэ нахъ куоу зыщыб-
гъэгъуазэ пшІоигъоу гупшы-
сэмэ узэлъаштэ.

Лъэпкъ музейм ипашэ игуадзэу
Шэуджэн Налмэс зэрищгъэ зэха-
хэм къышыгушыІагъэх АР-м
культурэмкІэ иминистрэ иапэрэ гуа-
дзэу Нафиса Васильевар, филоло-
гие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, КІэ-
рэщэ Тембот дэгъоу зышІэщтыгъэ-
мэ ащыщэу Щыкъ Николай, Став-
рополь къыкІыгъэ профессорэу
Вадим Головкин, республикэ обще-
ственнэ движениеу «Адыгэ Хасэм»
игъэцэкІэкІо куп хэтэу, шІэныгъэ-
лэжъэу МэщфэшІу Нэдждэт, фило-
логие шІэныгъэхэмкІэ докторэу
Мамый Руслъан, тхакІоу Хъунэго
Сайдэ.

КІэрэщэ Тембот цыф Іуш къо-
дыгъгъэп, гушъхъэлъэжыгъэ ин зиІэ
цыф лъэшэу зэрэщытыгъэр, итхы-
гъэхэмкІэ лъэпкъ зэфэшъафмэ
алыІэсын, агурыІон зэриІэкІы-
щтыгъэр дунаим шагъэшІагъо. Ма-

КІэрэщэ Тембот нэгум къыкІегъэуцэ

мый Руслъанрэ МэщфэшІу Нэдж-
дэтрэ къызэралъагъэу, ІэкІыб хэгъэ-
гумэ арыс тилъэпкъэгъумэ адыгэ-
бзэ зэгъэфагъэкІэ игупшысэхэр
къафилотэным фытегъэпсыхъагъэу
литературэм Іоф зэрэдишІагъэр та-
рихъым егъашІи хэкІокІэщтэп.

Музейм къыщызэлъахыгъэ къэ-
гъэлъэгъоним къытегушыІагъ КІэ-
рэщэ Тембот имузей иІофышІэу
ІэтэжыкІоу Фатимэ. ЕджакІохэм
яупчІэхэм джэуапхэр ащ ариты-
жыгъэх. Мыекъуапэ икІэлэеджа-
кІомэ ашыІгъэ сурэтхэр Т. КІэра-
щэм ытхыгъэмэ атехыгъэх. Къэ-
гъэлъэгъоныр щыІэныгъэм епхы-
гъэшъ, уеплъынкІэ гъэшІэгъонэу
щыт, ащкІэ зэхэщакІомэ лъэшэу
тафэраз.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтыр Лъэпкъ музейм
къыщытырахыгъ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэрэ Адыгэ Республикэм иминист-
рэхэм я Кабинетрэ гухэкІышхо ащыхъоу фэтхъаусыхэх Адыгэ Рес-
публикэм гъэсэнныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Хъуажэ Ами-
нэт Шумафэ ыпхъум янэжэ дунаим зэрехыжыгъэм фэшІ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриІэу Іоф
зэришІэрэм, Іэпэлэсэнныгъэшхо зэрэхэлъым,
къыткІэхъухъэрэ ныбжыкІэхэм яегъэдженкІэ
ыкІи япІункІэ гъэхъагъэхэр зэришыгъэхэм афшІ
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Мыгу
Симэ Хъэсанэ ыпхъум**, Адыгэкъалэ и МБОУ-у
«Гурыт еджапІэу N 1-м» тарихъымрэ общество-
знаниемрэкІэ икІэлэегъаджэ.

Ялофшлэн епхыгъэу кIуагъэх

Гъогу техьэрэ къулыкъушлэхэр агъэкIотэнхэу къээрэ-утгъонгъэх ахэм яблагъэхэр ыкIи

стерствэм дэжъ шызэхашцгъэ Обществэннэ советым илIы-кIохэр.

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кIоцI Iофхэм-кIэ и Министерствэ хэушъхьафыкIыгъэ пшъэрылхэр зыгъэцэкIэрэ иотдел хэтхэм ащыщхэр ялофшлэн епхыгъэу, охътэ гъэ-нэфагъэм къэтынхэу Юныгъом и 24-м, пчэдыжым жьэу, Республикэу Дагъыстан ежъагъэх. ЫпэкIэ мы чIыплэм шыгъэ тI-къулыкъушлэхэр ахэм зэблахъуштых.

ялахылыхэр, АР-м хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Мини-стерствэ ипашцэ ипшъэрылхэр зыгъэцэкIэрэ БрантIэ Мурадин, динлэжхэр ыкIи ыпшъэкIэ зигугъу къэтшыгъэ мини-

Щытхъу хэлъэу зIофшлэн зыгъэцэкIэрэ полицейскэхэм Адыгеим и Лышъхъэу Тхьа-кIушынэ Аслъан ышIэкIэ рэзэ-ныгъэ гушыIэхэр къапыгъо-хыгъэх АР-м и Премьер-ми-нистрэу КъумпIыл Муратэ. Къэралыгъом къафигъэуцугъэ пшъэрылхэр зэшIуахынхэу, чIэнагъэ ямыIэу, псаоу, узын-чъэхэу ядэжъ къагъэзэжыныу афэлъэуагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ДУНЭЕ КIЭНЫР

ЮНЕСКО-м илIыкIохэр къэкIоштых

ЮНЕСКО-мрэ чIыопсым икъэухъумэнкIэ Дунэе союзым-рэ ялIыкIохэр Юныгъо мазэм ыкIэм Дунэе кIэнэу «Къохъэлэ Кавказыр» зыфилорэм ичIы-пIэ зэфэшъхьафхэм яплъын-хэу ыкIи язгытэт зэрагъэшлэнэу Адыгеим къэкIоштых. Агъэ-лэпIэрэ дунэе организации зэфэшъхьафхэм яэкспертхэр Адыгэ Республикэмрэ Красно-дар краимрэ мэфитфэ ащылэ-штых, Дунэе кIэным иобъ-ектхэр къызэраухъумэхэрэр ауплэкIуштых, ЮНЕСКО-мрэ чIыопсым икъэухъумэнкIэ Ду-нэе союзымрэ яунашъохэр 2010-рэ ильэсым къышгъэ-жъагъэу зэрагъэцэкIагъэхэм хэ-хъоныгъэхэр афашIыгъэхэмэ зэрагъэшлэшт.

Вертолетым ыкIи автомо-билым арысхэу къаплъыхьа-штых къушъхъэ тешъоу Лэгъо-Накъэ, тыкъэзыуцухъэрэ дуна-им исаугъэтхэу «Псыхъоу Цицэ ипсышъхъэ», къушъхъэтхэу «Буйный» зыфилорэхэр, псы-хъохэу Пшъхырэ Пшъхышъхъэрэ япсышъхъэхэр, нэмыкI чIы-плэхэри.

УплэкIуахIохэм УФ-м чIы-опс къэкIуапIэхэмкIэ ыкIи ты-къэзыуцухъэрэ дунаим икъэ-

ухъумэнкIэ и Министерствэ, Краснодар крайм иадминист-рация ыкIи Адыгеим и Лыш-шъхъэ и Администрации ялIы-кIохэр зыхэлэжъэштхэ зэхэсы-гъо зэхашцт. Адыгэ Респу-бликэм иобщественнэ ыкIи къэ-ралыгъом емыпхыгъэ органи-зациехэм ахэтхэм адэгущыIэ-штых, Iофыгъохэм язэшIохын зэдеусэштых.

ЗэлукIэгъухэм ащыщ зэлъ-хыгъэ Iахъзэхэлъ обществэу «Темыр Кавказым икурортхэмрэ» зыфилорэм зэхэт зыгъэ-псэфыпIэу Темыр Кавказым щагъэпсыштым ипроект фэгъэ-хыгъэ къэбархэр къалыгъэ-Iэсыштых. КъэкIуагъэхэм ялоф-хэр зауухэкIэ, УФ-м чIыопс къэкIуапIэхэмкIэ ыкIи тыкъэ-зыуцухъэрэ дунаим икъэухъ-умэнкIэ и Министерствэ джы-ри зэ шызэрэугъоижыныхэш, Дунэе кIэным фэгъэзгъэ Ко-митетэу ЮНЕСКО-м иIэм ия 37-рэ зэхэсыгъо къыш-а-шышт гушыIэр агъэхъазы-рышт. Дунэе кIэнэу «Къохъэлэ Кавказым» хэхъэх Кавказ къэ-ралыгъо чIыопс биосфернэ за-поведникыр, псыхъохэу Цицэ, Пшъэх, Пшъэхышъхъэ япсы-шъхъэхэр, къушъхъэтхэу «Буй-

ный», чIыопсым хэт зыгъэпсэ-фыпIэу «ТхьачIэшхор».

Ащ ыпалокIэ зэлухыгъэ Iахъзэхэлъ обществэу «Те-мыр Кавказым икурортхэмрэ» NABU-мрэ Темыр-Кавказ фе-деральнэ шъолъырым, Адыге-им ыкIи Краснодар крайм зэгъусэхэу Iоф ащызэдашIэнэу зэгъыныгъэ зэдашIыгъагъэ. Зэгъыныгъэм кIэтхэжыгъа-гъэх «КСК»-м игенеральнэ пащэу Алексей Невскэмрэ NABU-м и Вице-президентэу Томас Теннхардтрэ. NABU-р Урысыем и Къыблэ шъолъыр зекIо зэхэт зыгъэпсэфыпIэхэр щагъэпсыхэ зыхъукIэ чIыопсыр зэщамыгъэкъоным ыкIи ты-къэзыуцухъэрэ дунаир амы-ушIоным лыпылэшт, шIэгъэн фаехэр арилоштых, къыгъэгъу-нэштых. Зэгъусэхэу Кавказым ичIыопс ыкIи икультурэ кIэн къызэраухъумэшттым дэлэжъэ-штых. NABU-р чIыопс къэ-кIуапIэхэр къэзыухъумэрэ анахь организации инэу дунаим тет-хэм ащыщ.

«Къыблэ шъолъырым зекIо-зыгъэпсэфыпIэ зэхэтым игъэпсын къызышъаухкIэ, ана-хъэу тызпылтышт Iофыгъохэм ащыщ тичIыопс идэхагъэ къы-зэтэгъэнэгъэныр», — къыIуагъ «КСК»-м итхьаматэ.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

ШЪАЧЭ-2014

«ПцIашхъохэр» Шъачэ «щыбыбыштых»

Нэмыщ концернэу «Сименс» зыфилорэм испециалистхэм Шъачэ щыкIошт Олимпиадэм тегъэпсыхьагъэу къыдагъэкIы-гъэ мэшIоку псынIкIэр зыфэдэр Европэм къышгъагъэлъэгъуагъ. Ащ «Ласточка» («ПцIашхъу») фаусыгъ.

Электропоездыр Берлин щыкIогъэ Дунэе транспорт къэгъэлъэгъонэу «Иннотранс-2012»-м апэу цыфхэм щара-гъэлъэгъугъ. МэшIокум Олим-пиадэм кIорэ спортсменхэм-рэ хьакIэхэмрэ къалэу Адлер къыришыхъэ, Шъачэ къышцэ-штых. Ащ зы сыхъатым кило-метри 160-рэ ыкIун елэкIы. МэшIокур зыкъудырэ обору-дованиер ышъхьагъ зэрэтыра-гъэуцагъэм ишIуагъэкIэ, зэри-щэрэ цыфхэм япчъагъэ про-цент 20-кIэ нахьыбэ хъугъэ.

Ащ уисынкIэ гупсэф, нэмыкI мэшIокухэм агъэкIодырэ энер-гием процент 30-кIэ нахь макIэу ащ егъэсты.

Зэлухыгъэ Iахъзэхэлъ обще-

ствэу «Урысые мэшIоку гъогу-хэмрэ» «Сименсымрэ» цыфхэр рызэрацэнхэу кIэу мэшIоку псынIкIэ къаугупшысынэу зы-зэгъыгъагъэхэр 2009-рэ ильэ-сыр ары. МэшIокур вагонитф хъоу зэпышIагъэ, ащ фэдэу Урысыем Шъачэ щигъэфед-нэхэу къаригъэшIыгъэр 38-рэ мэхъу.

«Сименсым» Iоф дэшIэныр зэрэгупсэфым къыхэкIэу, ком-паниитIуми ащ фэдэ электрич-кэхэр зэгъусэхэу Москва къы-щыдагъэкIыхъэзэ ашIынэу ззэгъыгъэх. Олимпиадэр зытекIы-кIэ, «ПцIашхъохэр» Темыр Кавказым имэшIоку гъогухэм ашагъэфедэштых.

КIымэфэ Олимпиадэ джэгун-хэр окIофэхэкIэ, Адлер укты-шитIысхъэу Шъачэ унэсыфэкIэ гъогупIэу птыштыр сомэ 50, сабийхэм — сомэ 15.

МэшIокур мафэ къэс тфэ-гъоготго Iулызэ ышIышт, Шъа-чэрэ Адлеррэ яаэропортхэм азыфагу итышт.

Ахъщэшхо ахалъхьашт

Урысые Федерацием и Правительствэ компаниеу «Урысыем имэшIоку гъогухэр» зыфилорэ фондым къалэу Шъачэ щыкIошт Олимпиадэм екIолIэрэ мэшIоку гъогухэм апае сомэ милли-ард 21-рэ миллион 255-рэ ригъэхьашт. Мы пчъагъэр проектэу «2013-рэ ильэсым ифедеральнэ бюджет» зыфилорэм хатхгъа-хэу щыт. Ахъшэр мэшIоку гъогухэмрэ станциехэмрэ ягъэ-кIэжыныр кIэу ашIыштхэмрэ апэIуагъэхьанэу щыт.

Километри 100-кIэ Iуащыштых

Хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ Министерствэм Олимпиадэ джэгунхэр Шъачэ щэкIофэхэкIэ хьакIэхэм ешъуахIохэр, унэ зимыIэ цыфхэу гъогухэм ащыпсэухэрэр амылээгъунхэм фэшI километри 100-м нахь мыма-кIэу Iуащынхэу унашъо ышIыгъ.

Анахъэу къагъэгъунэшт шъолъырхэм ТIуапсэ къышгъэ-жъагъэу Абхъаз Республи-кэм игъунапкъэхэм анэс ахэхъэ. Хылушъом щыщэу километри 100 фэдызым хылыгъэзэщэ ав-томобильхэр Iуагъэхьаштхэп, пIэлъэ гъэнэфагъэкIэ къалэм къахIохэрэм япчъагъэ агъэмэ-кIэшт, псы Iушъом автомобиль-хэр благъэу рагъэкIолIэштхэп. Джаш фэдэу, Олимпиадэ джэ-гунхэр аухыфэхэкIэ, полицием

иIофышIэхэм цыфхэри авто-мобильхэри ауплэкIунхэу къа-гъэуцухъэзэ ашIышт.

Мы къэбарыр «ИТАР-ТАСС Кубань» зыфилорэр ары къэ-зытыгъэр. Цыфхэу дэу фэпа-гъэхэр, зыжакIэхэр зэхэкIы-хьагъэхэр ыкIи ешъуагъэхэр Олимпиадэм хэлэжъэштхэм ара-мыгъэлъэгъунхэу апэу унашъо зашIыгъагъэр ащ фэдэ джэ-гунхэр Москва зышызэхашцэ-гъэгъэхэ 1980-рэ ильэсыр ары.

Лъэпкъхэм язэныбджэгъуныгъэ

агъэпытэ

Лъэпкъ культурэхэм я Гупчэу Псышуапэ щылэм «Этнокультурэхэм язэныбджэгъуныгъэ-зэгурылоныгъэрэ лъэпкъ зэфыщытыклэхэмрэ ялэгъохэщ» зыфилорэ Урысые егъэджен апэрэу шыкыуагъ.

Иофтхьабзэм хэлэжыгъэхэм ащыщ Москва къыкыгъэ хьакъу Раушан Кананьяновар. ЫпэкIи мызэу, мытлоу ар мы чIыплэм къэкIуагъ, аужырэр илэгъ-сипшыкIэ узэкIэбэжымэ ары. Ащыгъум поселкэу Псышуапэ УФ-м и Къэралыгъо Думэ лъэпкъ зэфыщытыклэхэмкIэ и Комитет иобщественнэ приемнэ Иоф щилэгъыгъэ. Ащ итхьамэтагъ Панает Бербериди. Комитетым иаппарат ипашэу Иоф ышIэгъэ, Раушан ежы ышхьэкIэ Урысыем ишъолъыр зэфышхьафхэм ащылэ приемнэхэм ялофшIакIэ лъыплъэгъыгъэ, икыулыкъу епхыгъэу Шъачэ къаклоштыгъэ ыкIи гумэкIыгъоу шыIэхэм зашгъэгъуазэгъыгъэ. Джащ фэдэу хы ШыуцIэм Iус шапсыгъэхэр зыщыпсэрэ къуаджэу ШэхэкIишхом шыIагъ. Арышгъ, мы чIыплэр дэгъоу ешIэ, щыпсэхэрэм якультури шыгъуаз.

Кананьяновар непэ культурэм ыкIи искусствэм якъэралыгъо университетэу Москва дэтым ипрофессор, педагогикэ шIэныгъэхэмкIэ доктор, общественнэ ИофшIэнхэм чанэу ахэлэжэ, Урысыем ис лъэпкъхэм я Ассамблее, Къэралыгъо Думэм идепутатэу, злъа-шIэрэ политикэу Рамазан Абдулатиповыр зипашэм зэпхыныгъэ адыриIэу адэ-лажэ. Ассоциацием хахъу общественнэ мэхъанэ зилэ Иофтхьабзэхэр зэхэцхэ, культурнэ проектхэу мымырныгъэр, зэгурылоныгъэр къызэбэжIыхэрэр шы-Iэныгъэм шыпхырашхы.

Охътэ гъэнэфагъэкIэ узэкIэбэжымэ, Урысыем ис цIыф лъэпкъхэм я Ассоциацие илофшIэн хахъу Лъэпкъ культурэхэм я Гупчэрэ лъэпкъхэм язэкъош-ныгъэ и Унэрэ япашэхэм апае егъэдженхэр зэхэцхэхэу рахъухагъ. Ащ фэдэ апэрэ Урысые семинары Шъачэ ыкIи Псышуапэ районым яадминистрацие-хэр яIэпылэгъоу Лъэпкъ культурэм и Унэу Псышуапэ дэтым шыкыуагъ.

— Егъэдженыр зыфэгъэхьыгъэ темэу «Этнокультурэхэм язэныбджэгъуны-

гъэ-зэгурылоныгъэрэ лъэпкъ зэфыщытыклэхэмрэ ялэгъохэщ» зыфилорэр непэ тищылэ-ныгъэкIэ мэхъанэшхо зилэ Иофыгъу, — къы-

ралыгъом зыпкытыныгъэ илгынымкIэ ыкIи хэхъоныгъэ ышIынымкIэ мыр егъэжэпIэшлоу шыт. Лъэпкъ зэфы-щытыклэхэм алгъэныкIэ Иофхэм язы-тет зыфэдэм къэралыгъоми, об-ществэми анаIэ атет. Арэу шыт-ми, мы лъэны-къомкIэ зэшIо-мыхыгъэ гумэ-кIыгъохэр къэу-цух. Ксенофоби-ем ыкIи экстре-мизмэм зау-шъомбгъу. Ащ обществовр ымы-гъэгумэкIын ылъэкIырэп. Непэ тыкызы-кIызэрэугъо-игъэр зэкIэми тызэкъотэу а гумэ-кIыгъохэр

зэрэдэгъэзыжышхытм тыздегупшысэныр ары.

Семинарым хэлэ-жыгъэх Ассоциацием ишъолъыр отделение-хэм ялыкIохэр, шIэ-ныгъэлэжхэр, Лъэпкъ общественнэ организа-циехэм ыкIи Москва, Санкт-Петербург, Пермь, Удмуртием, Якутием, Красноярск краим, Ха-баровскэ, Челябинскэ, нэмыкIхэми лъэпкъ культурэмкIэ ягупчэхэр. Мы программэм хахъу Лъэпкъ культурэм и Унэу Псышуапэ дэтым илофшIэн нэлуасэ зыфа-шIыгъ, Iэнэ хъураехэр зэхэцхэ, цIыф гъэ-шIуагъэхэу дэххэм ыкIи динлэжхэм залуагъэ-кIагъ. Джащ фэдэу ады-гъэхэр анахыбэу зыщып-сэрэ чылэхэм ашагъэх, ящылэкIэ-псэукIэ зыфэдэр арагъэлэгъуыгъ. Къэ-логъэн фае Иофтхьабзэр зырифэшIуа-шэу зэхэцэгъэнымкIэ общественнэ

организациеу «Адыгэ Хасэр» Iэпылэгъу къазрафэхъугъэр.

Шапсыгъэхэм яобщественнэ парла-мент ипашэу КIакIыху Мэджыдэ къы-зэриуагъэмкIэ, лъэпкъ зэфыщытыклэхэм алгъэныкIэ гумэкIыгъоу шыIэхэм игъо шыпкыгъу атегушыIагъэх. Об-щественнэ ыкIи культурнэ зэдэгущы-Iэгъоу рагъэкIокIыгъэхэм УрысыемкIэ мэхъанэшхо яIэу шыт. Хэбзэ къулы-къухэм, лъэпкъ общественнэ структу-рэхэм, динлэжхэм, культурэм ыкIи гъэ-сэныгъэм ялыкIохэр нахыбэу мы Иофтхьабзэм къыхэлэжэхэмэ, зы зэ-зэгъыныгъэ горэм къызэрэфэкIоштхэм щэч хэлъап.

Мэфилиым къыкIоцI семинарыр кIуагъэ. Ащ шыщэу зы мафэр урысыб-зэмрэ культурэмрэ афэгъэхьыгъагъ. Нэужым Лъэпкъ культурэм и Гупчэ дэжэ творческэ коллективхэр зыхэлэ-жыгъэхэ концертыр шыкыуагъ. Ащ нэмыкIэу, сурэтышIхэм якъэгъэлъэ-гъонхэмкIэ, алэкIэ ашIыгъэ хьапшып-хэм яермэлыкIэ Иофтхьабзэр байгъ. Лъэпкъ IэшIагъэхэмкIэ IэпIэсэныгъэ зыхэлэхэм къагъэхъазырыгъэхэр бэмэ ашIогъэшIэгъоныгъ.

Джащ фэдэу мы Иофтхьабзэм хахъу Адыгэ Хасэм ригъэблагъэхэ, хьакIэ-хэр ШэхэкIишхо шыIагъэх. Ахэм да-хэу къапэгъокIыгъэх лъэпкъ шагоу «Мэздах» зыфилорэм ибысымэу Хъушт Заур, къоджэдэс нахыжхэр, Шэхэ-кIишхо къоджэ псэупIэм ипашэхэр, нэмыкIхэри. Егъэдженым хэлэжыгъэ хьакIэхэм адыгэ лъэпкъ шхыныгъохэр апагъохыгъэх, тилгъэпкъ икыэшхо дахэ-хэм арагъэплыгъэх.

НЫБЭ Анзор.

Имашинэ кIэп къырахыгъ

Гъогу-патруль къулыкъум илофшIэхэмрэ полицием ичIыплэ отдел иоператив-никхэмрэ наркотикхэр зылыгъыгъэр Мыекъопэ районым къыщаубытыгъ. Ар тикъэлэ шхьалэ щыщ хульфыгъэу илээс 46-рэ зыныбжыр арэу къычIэкIыгъ.

Автомобиль гъогу «Кав-каз» зыфилорэм къулыкъур шахызэ, машинэ псынIэу «Нивэм» инспекторхэм анаIэ тырадзагъ. Ар къагъэуцуи зе-зыфэгъыгъэм итхылыхэр зау-плъэкIум, хьаулые хъугъэп: упчIэу полицейскэхэм фагъэу-цуштыгъэмэ ыбзэ зэшIуанэзэ джэуапхэр къаритыжышхыгъ-гъэх, иплъакIи мытэрэзэу егу-цэфагъэх. Нэужым зэрагъэунэ-фыгъэмкIэ, хульфыгъэр кIэп ешIуагъэу къычIэкIыгъ. Ма-шинэр къызалыхыу, а нарко-

тик лъэпкъым фэдэу грамм 300 къырахыгъ.

КIэпыр къыздырихыгъэр къылошъугъэп, ау ар ежы-шхьэкIэ ыгъэфедэнэу зэрэ-щытыгъэм еуцолэжыгъ.

Мы автомобиль гъогу дэдэм Краснодар краим къыкIышты-гъэ машинэр къулыкъушIэхэм къышагъэуцунэу зежэхэм, къадэхъугъэп, зэрэкIорэм илэгъ-шыгъэ хыгъахыуи кIиIагъ. Гъо-гу-патруль къулыкъум иинспек-торхэр ащ лъэжэхи къаубы-тыгъ.

Тхылыгъу ылыгъыгъэхэр зэкIэ

тэрэзыгъэх, ау водителыр лъэ-шэу зэрегумэкIыштыгъэм гу-лымытэнэу шытыгъэп. Авто-мобильтыр къызалыхыу, кIэп килограммым ехъу полицей-скэхэм къырагъотагъ.

Мыекъуапэ щыщ хульфы-гъэу илээс 32-рэ зыныбжыым оперативникхэм къазэрариуа-гъэмкIэ, ежы-ежырэу къэкIы-гъэ кIэпыр ошIэ-дэмышIэу мэ-зым къыхыгъотагъэу ыкIи ышхьэкIэ ыгъэфедэным пае тIэкIу къыричыгъэу ары.

Хъугъэ-шIэгъитIумкIи уго-ловнэ Иофхэр къызэлэуахыгъэх.

ИлээситIо зылыхъугъэхэр къаубытыгъ

Урысыем хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ уго-ловнэ лыхъонымкIэ иотделэу Мыекъуапэ щылэм икыу-лыкъушIэхэм бэшIагъэу зылыхъуштыгъэхэ бээджашIэр къаубытыгъ. НэпцIыкIэ ахыщэшхо къызэралыхыгъэм пае ар федеральнэ лыхъоным итыгъ.

Оперативникхэм зэрагъэ-унэфыгъэмкIэ, бээджэшIагъэр зыщызэрихыгъэ уахътэм Крас-нодар краим щэпIэ фирмэу итыгъэхэм ащыщ горэм ипашэу ар Iутыгъ. А компанием бзыль-фыгъэ горэ еолIагъ зыщычы-ехэр унэм итышт мебель зэ-хэтышхо (спальный гарнитур) къыфашэнэу. Илгъэу зэрэфагъэ-цэкIэшхытм ишыхъатэу мебе-лым ыуасэ изы Iахъ (сомэ

миллионныкIэ) аритын фаеу пашэм къыриуагъ. Ахыщэр зегъотыхэм, бээджашIэм зи-гъэбылгыжыгъэ. Хъугъэ-шIа-гъэмкIэ уголовнэ Иоф къызэлэуа-хыгъэу шытыгъ.

Лыхъон Иофтхьабзэхэр ра-гъэкIокIыхэзэ, зэгуцафэгъыгъ-гъэхэр къаубытыгъ. Джы ар Краснодар ашIэжыгъэу следо-вательхэм Иоф дашIэ.

АДЫГЭ ХАСЭМ ИЮФЫГЪОХЭР

Шъхьалыр мэхьаджэ, лъэпкъым зеужьыжьи

Тиреспубликэ иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» и Совет изичэзыу зэхэсыгъо Мыекьуапэ щыкьуагъ. Зэхэхэм кы-шалагъыгъэ лъэпкъ юфыгъохэр тызыхэт уахътэм кыпкырэкых, неущрэ мафэм телъытагъэх.

Зэфэсым хэлэжьэштхэр

Дунэе Адыгэ Хасэм изэфэс чъэпыогъу мазэм и 20-м Налщык щызэхаштхэр. Тиреспубликэ щышхэу зэфэсым хэлэжьэштхэр советым изэлуклэ щыхадзыгъэх. Зыцлэ кырауагъэхэр: Хэкужэ Адам, Абыдэ Хьис, Мэщфэшлу Нэдждэт, Ацумыжэ Юсыф, Бэгъушэ Адам, Едыдж Мэмэт, Ехьулэ Юр, Кушъу Ибрахьим, Клармыт Мухьдин. Дунэе Адыгэ Хасэм игъэцкълэкуп тиреспубликэлэ хагъахэхэ ашлюгъохэм атегушылагъэх.

Сирием кыкыжьиэрэмэ япсэуклэ

Адыгэ Хасэм игъэцкълэкуп хэтэу Хэкужэ Адамрэ АР-м лъэпкъ юфхэмклэ, лэклэб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэхыныгъэхэмклэ ыкли кьэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхэ Аскэррэ Сирием щыкьэбархэм, тилъэпкъэгъоу хэкум кьэзыгъэзэжьыэрэмэ ящылэклэ-псэуклэ зэфэхьысыжьи. Адыгэу нэбгырэ 325-рэ кьэкошыжьи. Ящылэгъэ тхылъхэм ягъэхьа-зырын пылтых. Мыгъэ лэклэб

Футбол. Адыгэ Республикэм и Кубок

Хэта «Инэмыр» зыдешлэштхэр?

«Абдзах» Шэуджэн район — «Инэм» Тэхьутэ-мыкьое район.

Адыгэ Республикэм футболым-клэ и Кубок икыдэхын фэгъэхьыгъэ ешлэгъур Хьакурынэхьаблэ щыкьуагъ. «Абдзахэм» шешлэре Хьамырзэкэ Зураб хьаклэмэ якьэ-лапчэу лэгуаор дидзи, пчъагъэр 1:0 хьугъэ. Тэхьутэмыкьое районым ифутболистэу Хьатитэ Алий гъогъуитло «Абдзахэм» икьэлапчэу лэгуаор дидзагъ. Ешлэгъу уахътэм иаужьырэ такыкь кьэзэ хьаклэмэ шапхэр заукьом, судьям пенальтир ыгъэунэфыгъ. «Абдзахэм» ифутболист тазыыр ыгъэцкълэзэ лэгуаоу зэуагъэр кьэлэпчэулым кызэкьидзэжьи. Пчъагъэр 2:1-у зэлуклэгъур «Инэмыр» ыхьы, финалым хэхьагъ.

Ионыгъом и 26-м Еджэркуае-рэ Кошхьаблэрэ якомандэхэу фи-налныкьом хэфагъэхэр республи-кэм истадионэу «Юностым» щы-зэлуклэгъу.

хэгъэгумэ кьарыкыжьиэрэ тилъэпкъэгъоу ашлэгъэр еджаплэхэм аштэгъуэр нэбгырэ 90-рэ фэдиз хьуштэу мэгугъэх.

Хэкум кьэкложы зышлюгъомэ япчъагъэ хэхьо, ау ящылэгъэ тхылъхэм ягъэхьазырынклэ фи-тыныгъэ ятыгъэным фэшл хэбзэ шапхэмэ адиштэу юфхэр гъэцкълэгъэнхэ фае. Егъэжаплэхэр щы-лэх, тиреспубликэ и Правительствэ ащклэ ыгъэцкълэрэр маклэп, ау Адыгейм кьэкложыэр тилъэпкъэгъухэм лэпылэгъу ятыгъэным, фэгъэклэгъыгъэхэр афэшлыгъэным, клэлэцкълэу лыгыплэхэм чыплэ ащытыгъэным, нэмыкь юфыгъохэм нахь гъэунэфыгъэу атемыгу-шылэхэ хьуштэп. Члэсынхэу унэ зышлы зышлюгъомэ япчъагъэ нэбгырэ 550-м кьэзэрехьугъэр, кьуа-джэу Мэфэхьаблэ зызэриушгъом-бгъурэр шлуклэ хагъэунэфыкы-гъэх. Зэхьокыныгъэшлэхэр щы-лэхэм, Хэкужэ Адам кьэзэри-луагъэу, шъхьалыр мэхьаджэ, адыгэ лъэпкъым кьырыкьлоштым уегушысэ зыхьуклэ, федераль-нэ кьулыкьушлэхэм хэбзэ шап-хэмэ адиштэу агъэцкълэрэм уигъэрэзэнэу щытэп.

Сирием фэгъэхьыгъэу Адыгэ

Хасэм гъогъуитло зэфэс илагъ, унэшгъо хэхьыгъэхэр ащаштагъэх. Адыгэ Хасэм итхьаматэу Бэгъу-шэ Адам, Шъхьэлэхэ Аскэр, Парламентым идепутатэу Клармыт Мухьдин, федеральнэ кьу-лыкьушлэхэр ягъэсэхэу Сирием кьогъагъэх, зэо-банэхэр зыщы-кьохэрэ чыплэхэм ащылагъэх. Егъэзыгъэклэ Сирием кыкыжьи зышлюгъохэм ятхылъхэр агъэ-хьазырынхэм пае ахьцэу ящы-кьагъэр ззымыгъэгъотышгъурэр маклэп.

Адыгэ Хасэм и Совет изэхэ-сыгъо кышыгушылагъэх Мэщ-фэшлу Нэдждэт, Ламыкьэ Эду-ард, Кьуекьэ Аслъанбый, Едыдж Мэмэт, Мыгу Рэщид, Кьэбэртэе Аскэрбый, Кушъу Ибрахьим, Абыдэ Хьис, Хьунэго Чэтиб, Нэгъуцу Аслъан, Ехьулэ Юр, Быр-сыр Батырбый, Дзэсэжэ Заур-бый, Мамырыкьэ Джанкьылыщ, Нэхэе Аслъан, Тыкьэ Заур, нэ-мыкьлэхэри. Тилъэпкъэгъухэу кьэ-зыгъэзэжьыэрэмэ рэхьатныгъэ ятарихь чыгу зэрэщагъотырэм, тикьуаджэхэм арагъэблэгъагъэ-хэм лэпылэгъу зэрафэхьухэрэм ягугъу кьашыгъ.

Олимпиадэ джэгунхэр, лъэпкъ...

Шъачэ щыклошт Олимпиадэ джэгунхэм якультурнэ програм-мэ игъэпсын зэрэклорэм, Красно-дар краим игубернаторэу Алек-сандр Ткачевыр хы Шлуцлэ лу-шгъом ащыпсэурэ тилъэпкъэгъумэ зэралукьагъэм, адыгабзэм изгъэ-шлэнклэ лэпылэгъу кьафэхьунэу кьызэригъэгугъагъэхэм зэхьокы-ныгъэшлэхэр кьызыдахьыштых. Ар кьыдалыгъи, зэдэгущылэгъу дырлэ ашлюгъоу губернаторым ыдэжэ кьлошт купыр Адыгэ Ха-сэм щыхадзыгъ.

Адыгэ шъуашэм и Маф

Ащ фэгъэхьыгъэу Нэгъуцу Ас-лъан советым кьышыгушылагъ. Ионыгъом и 28-м адыгэ шъуа-шэм и Мафэ Мыекьуапэ ипчэгу шъхьалэу Лениным ыцлэ зыхьы-рэм щызэхаштхэр. Адыгэ Хасэмрэ ансамблэу «Налмэсыр» лъэпкъ юфгъагъэр зэрагъэхьазырэрэм А. Нэгъуцум шигъэгъозагъэх.

Ионыгъом и 29-м адыгэ лъэпкъ лэшагъэхэм якьэгъэлэгъон юф-шлэпэу «Нанэм» щыклошт. Ащ районхэм, кьалэхэм ялыкьохэр кьырагъэблагъэх.

Адыгабзэм изгъэшлэн ехьы-лэгъэ гушысэхэм ДАХ-м изэхэ-сыгъо щыхэплэнхэу Мэщфэшлу Нэдждэт кьэбар клэклэ кьахиль-хьагъ. Адыгэ Хасэм игъэцкълэкуп ежъхэр кьыкьлэгъу хэклэ-жыгъэх Мыгу Рэщид, Цыцэ За-мудин, Лыунэе Руслъан.

Республикэ филармонием ыпа-шъхэ шагъэуцурэ саугъэтым, ар зыдэщытышт чыплэм цлэу фау-сыщтым, нэмыкь юфыгъохэм со-ветым ащытегушылагъэх.

ФУТБОЛ. ЯТОНЭРЭ КУПЫР

Аужырэ такыкьыр гъэлъаплэ

Урысыем изэнэ-кьокьу хэлэжьэрэ командэхэу купэу

«Кьыблэм» хэтхэм я 12-рэ ешлэгъухэр ялагъэх. Зэлуклэгъухэр зэраухыгъэхэр зэтэгъапшэх.

«Торпедо» — СКА — 1:0, «Черноморец» — «Мэщыкьу» — 1:1, «Ангушт» — «Славянский» — 1:1, «Энергия» — «Дагдизель» — 2:0, «Астрахань» — «Алания-Д» — 1:1, «Таганрог» — «Волгарь» — 1:1, КТГ — «Олимпия» — 2:0.

«Торпедэ» СКА-м дешлэзэ я 74-рэ такыкьым С. Веркашан-скэм кьэлапчэм пенальтиклэ лэгуаор дидзагъ. «Черноморцэм» 0:1-у шлуахьызэ я 46-рэ такы-кьым Р. Максимовым кьэлап-чэм лэгуаор дидзагъ — 1:1. «Ан-гушт» инасып кьыхьыгъ. Ешлэгъу уахътэр аухыгъэу судьям кьафыхигъэхьогъэ такыкьхэм И. Цуроевым хьагъэм лэгуаор ридзагъ — 1:1. «Митосым» я 74-рэ такыкьым пенальтиклэ пчъагъэр зэфэдиз ышлыжьи — 1:1. Ешлэгъу уахътэр аухыгъэу судьям такыкь заулу кьафыхигъэ-

хьуагъэр «Алания-Д»-м ыгъэфед-дагъ, А. Бураевым кьэлапчэм лэгуаор дидзагъ — 1:1.

«Зэкьошныгъэр» а мафэм Урысыем изэнэкьокьу хэлэжьа-гъэп, ешлэгъу илагъэп.

Чыплэу зыдэщытхэр

1. «Черноморец» — 25
2. «Астрахань» — 20
3. «Алания-Д» — 20
4. «Таганрог» — 19
5. «Биолог» — 18
6. «Дагдизель» — 18
7. «Славянский» — 18

8. «Торпедо» — 17
9. «Ангушт» — 17
10. «Мэщыкьу» — 15
11. «Митос» — 15
12. «Олимпия» — 15
13. «Зэкьошныгъ» — 13
14. «Энергия» — 10
15. КТГ — 10
16. «Волгарь» — 5
17. СКА — 5

«Зэкьошныгъэр» непэ Мые-кьуапэ шешлэшт. Сыхьатыр 16.30-м Таганрог икомандэ ти-кьалэ щылуклэгъу. «Таганрогыр» я 4-рэ чыплэм щылэми, тифуто-листхэр хьаклэмэ ащыщынэшт-хэп, текьоньгъэр кьызэрэдахы-щтым фэбэнэштых. Республикэм икомандэ ауж кьинэрэмэ ахэты-ныр етпэсырэл. Спортыр зикла-сэхэр стадионэу «Юностым» кьэ-клонхэу, «Зэкьошныгъэм» лэгу-фытеонхэу тыкьаджэ.

Нэклубгъор зыгъэхьазыргъэр
ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкъ
юфхэмклэ, лэклэб
кьэралхэм
ащыпсэурэ
тилъэпкъэгъухэм
адырлэ
зэхьыныгъэхэмклэ
ыкли кьэбар
жьугъэм
иамалхэмклэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЪО
Саид

Редактор
шъхьалэм
игуадзэр —
пшъэдэжьи
зыхьырэ
секретарыр
ХЪУРМЭ
Хьусен

Редакциер
зыдэщылэр:
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэжьи зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты- гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын юфхэмклэ,
телерадиокэтын-
хэмклэ ыкли зэлы-
лэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэоры-
шлэп, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4156
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2861

Хэутыным
узщыкьлэхэнэу щыт
уахътэр
Сыхьатыр 18.00
Зыщыкьлэхэгъэхэ
уахътэр
Сыхьатыр 18.00